

V závěrečné části Namiesto záveru M. Gbúrová hodnotí vývoj jednotlivých politických slovenských koncepcí v historických souvislostech i vývoj pojmu národ. Věnuje se i chápání národa a národního státu ve vztahu k evropské integraci a chápání vztahu národního a občanského principu při budování státu, přičemž oba principy nepovažuje za nutný protiklad. Evropskou integraci vidí na podkladě jednoty v rozmanitosti.

Kniha zcela plní své poslání seznámit čtenáře se základními politickými koncepcemi nejvýznamnějších představitelů slovenského národa 19. a začátku 20. st. hutnou a přitom přístupnou formou. Zvláště pro neslovenského čtenáře z Moravy, Slezska i Čech je přínosné seznámit se se základy slovenské politiky slovenským pohledem, včetně hledání řešení existence slovenského národa v uherském národně spravedlivém státě, jako korunni země v rámci širší habsburské říše, v rámci rusofilského slovanství či československé vzájemnosti.

Zdeněk Koudelka

Giachetti, Diego:

UN ROSSO RELATIVO

Anime, coscienze, generazioni nel movimento dei movimenti

DATANEWS Editrice, Roma 2003, 142 s.

Turínský historik Diego Giachetti, věnující svou badatelskou pozornost převážně vývoji italské společnosti v období šedesátých a sedmdesátých let minulého století, se ve své nejnovější knize zabývá fenoménem současného antiglobalizačního hnutí v Itálii. Kromě úvodu a poznámkového aparátu (je třeba dodat, že kvalitně zpracovaného) Giachettiho kniha obsahuje čtrnáct krátkých kapitol, z nichž některé jsou pouze pěti či šestistránkové. Jedná

se o soubor tematicky i argumentačně těsně propojených analytických esejů, jež lze rozdělit do tří skupin. Prvních šest kapitol, zabírajících polovinu knihy, usiluje o postžení základních rysů antiglobalizačního hnutí v italském prostředí v posledních dvou letech (od jara 2001 do jara 2003). Tři následující kapitoly jsou věnovány rozboru publicistických reflexí a „obrazu hnutí“ šířeného oficiálními masovými sdělovacími prostředky (zejména novinami) v době protestů proti setkání představitelů G8 v červenci 2001 v Janově a v době konání Evropského sociálního fóra v listopadu 2002 ve Florencii. Ve zbývajících pěti kapitolách se Giachetti nejprve vrací k diskusi o charakteristických rysech antiglobalizačního hnutí v Itálii – převážně ze sociálně kulturního úhlu pohledu – a poté vysvětluje kulturně politické souvislosti nedávné vlny protestů proti válce v Iráku, včetně její vazby k „antiglobalizační agendě“. Giachettiho práce, což je příznačné vzhledem k povaze pojednávaného tématu, nenabízí žádné, byť třeba jen formální, závěrečné shrnutí; hypotézy, s nimiž autor pracuje, a stanoviska, k nimž dospěl, jsou rozptýleny v jednotlivých kapitolách. Poměrně snadno však lze identifikovat dva dominantní soubory problémů, k nimž se Giachetti vyjadřuje. První z nich se vztahuje ke srovnání současného antiglobalizačního hnutí a protestních hnutí z šedesátých a sedmdesátých let dvacátého století, druhý pak k interpretaci pluralitního charakteru antiglobalizačního hnutí („hnutí hnutí“). V tomto kontextu lze také pochopit, proč dal Giachetti své knize název „Rudá v podmínce“ (*un rosso relativo*; volně přeloženo). Giachetti převzal frázi, jejímž autorem je Tiziano Ferro (s. 42, 43), aby ukázal na neurčitost politického zabarvení antiglobalizačního hnutí, vystupující do popředí právě při jeho komparaci s kontestací šedesátých a sedmdesátých let. Antiglobalizační hnutí se podle jeho názoru vyznačuje absencí jakékoli hegemonní vyhraněné ideologické (popřípadě kulturní) orientace. Giachetti souhlasí s tezí, že antiglobalizační hnutí je výrazem globální

občanské společnosti a řadou svých rysů se výrazně odlišuje od protestních hnutí „osmašedesátého“ a následující dekády. Jedná se o „hnutí hnutí“ (*movimento dei movimenti*), vyznačující se bezprecedentní „pluralitou, komplexností, univerzálností“ (s. 38). Diego Giachetti navíc zdůrazňuje, že jde o vícegenerační hnutí, které není spjato se zjevným mezigeneračním konfliktem, jako tomu kdysi bylo v případě fenoménu „osmašedesátého“. Giachetti v této souvislosti – a s ohledem na italský kontext – identifikuje tři výrazné složky hnutí: seniorskou (nad šedesát let věku), střední generaci (převážně mezi čtyřiceti a padesáti lety věku) spjatou se zkušeností italské Nové levice sedmdesátých let, s radikálními odborářskými organizacemi a následně zejména s ekologickými organizacemi, a mladistvou (patnáct až osmnáct let; s. 52). Poslední zmíněná složka představuje „děti dětí květin“, „vnuky osmašedesátého“, již převzali od svých rodičů (tedy od „poražené generace“) specifickou antiautoritářskou sensibilitu (s. 52, 62). Velmi důležitý společný rys současného antiglobalizačního hnutí a protestních hnutí ze šedesátých a sedmdesátých let Giachetti nalézá v kritice „participativního a deliberativního deficitu“ zastupitelské demokracie a v touze po přímé demokracii. V obou případech jde (resp. šlo) o revolty s výraznými etickými a existenciálními prvky, ve své podstatě universalistické, vykazující rovněž shodné rysy, pokud jde o dynamiku svého zrodu a expanze (s. 19 a n.). Odpor proti globalizaci přitom znamená – v prvé řadě – odpor vůči přijímání rozhodnutí v nadnárodním prostoru mimo jakoukoli logiku demokratické participace a konsensu. V této souvislosti Giachetti správně postihuje rozdíl mezi periodickými mobilizacemi části italské veřejnosti proti Berlusconiho a antiglobalizačními aktivitami. Antiglobalizační hnutí v Itálii není motivováno osobní či kolektivní fobii vůči Berlusconiho. Jeho cílem není vyměnit Berlusconiho za exponenta levého středu (Rutelliho, Prodiho atp.), nýbrž

změnit „globální náplň vládní politiky na mezinárodní úrovni“ (s. 109). Zatímco protestní mobilizace skandalizující Berlusconiho jsou naprosto kompatibilní s „bipolární homologací italského politického systému“ (pravý střed versus levý střed), v případě antiglobalizačního hnutí tomu tak není (s. 55, 56). Toto hnutí se vymyká etablovaným mechanismům politického zprostředkování a v tomto smyslu představuje – vůči italskému politickému systému – nový, cizí prvek. Je přitom velmi nsnadné posoudit, zda se jedná o prvek absorbovatelný – a to i v případě, že by snad došlo k výrazné demokratizaci politického systému a k potlačení jeho oligarchických rysů. Spíše než o nový „Čtvrtý stav“, hlásící se o svá práva, jde v případě antiglobalizačního hnutí o něco jako „velkou Noemovu archu“ s extravagantním, pestrým společenstvím zahrnujícím jak „politická a kulturní druhy přeživší dvacetiletou neoliberalistickou potopu“, tak zárodky nových druhů a nových forem, schopných zalidnit planetu v případě pozvolného opadávání globální kapitalistické záplavy (s. 104). Závěrem je třeba zdůraznit, že Giachettiho analytické eseje jsou napsány srozumitelným, živým stylem. Ke čtivosti této knihy nesporně přispěl fakt, že její autor používal různorodých dat a pramenů: Giachetti pracoval s výsledky sociologických průzkumů veřejného mínění, s odbornou literaturou, denním tiskem i rozsáhlým souborem textů protestně laděných písní odrážejících „životní náladu“ mladých Italek a Italů (citovanými autory-interpreti jsou například Gianna Nannini, Valentina Giovagnini, Jovanotti, Carmen Consoli, Alexia, Giorgia, Subsonica, 99 Posse, Lunapop, Tre allegri ragazzi morti, Vasco Rossi atp.). Vyznění Giachettiho knihy, pokud jde o posouzení perspektiv antiglobalizačního hnutí, patrně nejlépe vystihuje úryvek z písně Vasca Rossiho: „Jsem tu, jsme naživu a stát se může cokoli...“ (s. 49; Vasco Rossi: *Siamo soli*, 2001).

Maxmilián Strmiska